

PORTAL AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Sprawiedliwość międzypokoleniowa

Sprawozdanie końcowe z konsultacji – listopad 2025 r.

Przeprowadzenie analizy i sporządzenie sprawozdania: Make.org.

Wdrożenie i moderowanie portalu: Open Source Politics.

SPIS TREŚCI

Streszczenie.....	s. 3
1. Wprowadzenie.....	s. 4
2. Metodyka.....	s. 5
3. Ogólny przegląd.....	s. 7
4. Wypowiedzi o największej liczbie wyrazów poparcia.....	s. 8
5. Analiza szczegółowa.....	s. 11
Spójność społeczna i włączenie społeczne.....	s. 11
Demokracja i sprawowanie rządów.....	s. 13
Zrównoważony rozwój środowiskowy i społeczno-gospodarczy	s. 15
Systemy opieki i edukacji.....	s. 19
6. Wnioski.....	s. 21

STRESZCZENIE

Aby uzyskać informacje potrzebne do opracowania strategii na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej, Komisja Europejska rozpoczęła wielojęzyczne konsultacje internetowe na temat **sprawiedliwości międzypokoleniowej** na **Portalu Aktywności Obywatelskiej**, trwające od **lutego do listopada 2025 r.** Proces ten podzielono na cztery etapy: na *etapie ustalania* (luty – kwiecień) określono podstawowe przyczyny problemów związanych ze sprawiedliwością międzypokoleniową, następnie przystąpiono do *tworzenia wizji* (czerwiec – lipiec), opracowywania *koncepcji strategii* (sierpień – październik), a na koniec *wspólnie opracowano strategię na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej* (październik – listopad).

Na wszystkich czterech etapach na Portalu Aktywności Obywatelskiej zebrano różnorodne wypowiedzi z całej UE, przedstawiające opinie obywateli na temat kluczowych wyzwań związanych ze sprawiedliwością międzypokoleniową, a także konkretne i innowacyjne pomysły tych obywateli na poprawę komunikacji między pokoleniami i zapewnienie, aby interesy zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń były konsekwentnie uwzględniane w procesie decyzyjnym UE.

W niniejszym sprawozdaniu podsumowano dyskusję online, która toczyła się w okresie od lutego do listopada 2025 r. i obejmowała cztery szerokie obszary tematyczne oraz dziesięć konkretnych tematów dotyczących głównych wyzwań związanych ze sprawiedliwością międzypokoleniową.

Podczas tych konsultacji uczestnicy podkreślili pilną potrzebę propagowania **solidarności międzypokoleniowej** poprzez tworzenie inkluzywnych przestrzeni dla dialogu i zwalczanie dyskryminacji, zwłaszcza dyskryminacji ze względu na wiek. Zaapelowali oni o **ukierunkowane na przyszłość i inkluzywne sprawowanie rządów**, które uwzględnia długoterminowe myślenie w kształtowaniu polityki, zapewniając, aby dzisiejsze decyzje uwzględniały interesy młodszych i przyszłych pokoleń. Uczestnicy podkreślili znaczenie pilnych **działań w dziedzinie klimatu** i przejścia na **zrównoważone modele gospodarcze**, które priorytetowo traktują długoterminowy dobrostan, a jednocześnie poprawiają zatrudnienie ludzi młodych. Podkreślili potrzebę powszechnego dostępu do **wysokiej jakości usług publicznych** przez całe życie, opowiadając się za wzmocnieniem systemów opieki, większym uznaniem rodzin i społeczności jako sieci wsparcia oraz reformami edukacyjnymi promującymi uczenie się przez całe życie.

Ogólnie rzecz biorąc, konsekwentnie łączyli te obszary polityki z szerszymi celami społecznymi, podkreślając, że spójność społeczna, zrównoważony rozwój środowiskowy i społeczno-gospodarczy, długoterminowe zarządzanie oraz sprawiedliwe usługi publiczne muszą rozwijać się wspólnie, aby budować bardziej sprawiedliwą i spójną Europę, która wspiera wszystkie pokolenia.

I. WPROWADZENIE

Aby pomóc w opracowaniu **strategii UE na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej**, Komisja Europejska zorganizowała wielojęzyczne konsultacje internetowe na Portalu Aktywności Obywatelskiej. Ten proces partycypacyjny, trwający **od lutego do listopada 2025 r.** równoległe z pracami europejskiego panelu obywatelskiego ds. sprawiedliwości międzypokoleniowej, umożliwił obywatelom wymianę poglądów i pomysłów, przyczyniając się do wzmocnienia solidarności międzypokoleniowej oraz ochrony interesów i dobrostanu zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń.

Konsultacje podzielono na cztery etapy – ustalenie zakresu, formułowanie wizji, opracowywanie koncepcji strategii oraz wspólne opracowanie strategii na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej – kierując tym procesem od zrozumienia wyzwań po określenie konkretnych działań. W trakcie tych etapów za pośrednictwem platformy konsultacyjnej zebrano łącznie **179 wypowiedzi od obywateli**, którym towarzyszyły **132 komentarze i 323 wyrazy poparcia**.

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono analizę wszystkich wypowiedzi zebranych w trakcie tego procesu partycypacyjnego, uporządkowanych według czterech kluczowych **obszarów tematycznych** określonych na podstawie grup tematycznych najczęściej omawianych **tematów**. Te obszary tematyczne to: (1) spójność społeczna i włączenie społeczne (2) demokracja i sprawowanie rządów, (3) zrównoważony rozwój środowiskowy i społeczno-gospodarczy oraz (4) systemy opieki i edukacji.

Każdy z tych obszarów tematycznych odzwierciedla trzy **główne wyzwania** związane ze sprawiedliwością międzypokoleniową wskazane przez uczestników: **myślenie krótkoterminowe** (krótkoterminowe priorytety dotyczące polityki i gospodarki postrzega się jako wyzwanie dla sprawiedliwości międzypokoleniowej), **wykluczenie i nierówność** (według uczestników dyskryminacja i nierówny dostęp uniemożliwiają zwłaszcza osobom młodym i starszym pełne uczestnictwo w życiu społecznym), a także **niewystarczająca solidarność międzypokoleniowa** (uczestnicy wyjaśniają, że słabe więzi i ograniczone wsparcie między pokoleniami osłabiają spójność społeczną).

W sprawozdaniu najpierw przedstawiono **metodykę**, a następnie **ogólny przegląd** tendencji dotyczących uczestnictwa i wyników. Dalsza część zawiera szczegółową **analizę każdego obszaru tematycznego**, polegającą na omówieniu każdego **tematu** poruszanego przez uczestników i popartą cytatami wypowiedzi zamieszczonych w Portalu Aktywności Obywatelskiej. W ostatnim rozdziale podsumowano wyniki konsultacji i przedstawiono krótkie refleksje na ich temat.

2. METODYKA

Aby przeanalizować treści opublikowane na Portalu Aktywności Obywatelskiej w ramach debaty na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej¹, zastosowano metodykę trzyetapową. Podejście to zapewnia zarówno dokładną interpretację wypowiedzi obywateli, jak i konstruktywne zebranie i pogrupowanie pomysłów, zapewniając równowagę między spójnością tematyczną a dogłębną analityczną.

ETAP 1. ANALIZA JAKOŚCIOWA wypowiedzi i komentarzy: Określenie głównych obszarów tematycznych debaty. W tym celu zespół analityczny zastosował indukcyjne podejście tematyczne, przydzielając każdej wypowiedzi oznaczenia tematyczne. Umożliwiło to określenie najważniejszych tematów poruszanych przez uczestników i ustalenie priorytetów w tym zakresie.

ETAP 2. ANALIZA WYPOWIEDZI w ramach obszarów tematycznych: Ręczne przeprowadzenie analizy jakościowej. Wypowiedzi pogrupowano tematycznie w „tematy poruszane przez uczestników” w oparciu o częstotliwość i znaczenie danych kwestii w ramach każdego obszaru tematycznego.

ETAP 3. Uwzględnienie KOMENTARZY I WYRAZÓW POPARCIA: Przeprowadzenie dodatkowej analizy wypowiedzi i komentarzy, w przypadkach, w których uznano to za stosowne, ze szczególnym uwzględnieniem wypowiedzi, które były szczególnie istotne dla zilustrowania danego tematu i przedstawienia punktów widzenia obywateli.

---

¹Wszystkie wypowiedzi są dostępne online jako część plików udostępnianych na zasadzie otwartych danych, które mogą być pobierane do dalszej analizy przez wszystkich zainteresowanych.

GLOSARIUSZ

Uczestnik. Obywatel, który zamieścił w portalu co najmniej jedną wypowiedź, komentarz lub wyraz poparcia.

Wypowiedź. Pojedynczy pomysł przedstawiony przez uczestnika w portalu.

Komentarz. Pisemna reakcja uczestnika na opublikowaną wcześniej wypowiedź. Komentarze otwierają debatę dotyczącą pierwotnego tematu, umożliwiając uczestnikom komunikowanie się ze sobą.

Wyraz poparcia. Głos uczestnika wyrażający poparcie dla konkretnej wypowiedzi. Niektóre wypowiedzi nie uzyskują wyrazów poparcia.

Obszar tematyczny. Kategoria główna, która łączy w sobie treści zawarte w dużej liczbie wypowiedzi.

Temat poruszany przez uczestników. Podkategoria obszaru tematycznego obejmująca szereg wypowiedzi.

3. OGÓLNY PRZEGLĄD

LICZBY

Łączny udział w okresie od 25 lutego 2025 r. do 30 listopada 2025 r.

- **354 041** odostęp (dla całej platformy partycypacyjnej)
- **215 000** odwiedzających (dla całej platformy partycypacyjnej)
- **179** wypowiedzi
- **132** komentarze
- **323** wyrazy poparcia

SKRÓCONY OPIS WSZYSTKICH OBSZARÓW TEMATYCZNYCH I TEMATÓW PORUSZANYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW

W poniższej tabeli przedstawiono przegląd wszystkich określonych **obszarów tematycznych i tematów poruszanych przez uczestników**. Rozdział 5. (Analiza szczegółowa) zawiera dokładną analizę wszystkich tematów. W tabeli przedstawiono również całkowitą liczbę wypowiedzi (Σ) należących do poszczególnych obszarów tematycznych.*

* Wiele wypowiedzi na Portalu Aktywności Obywatelskiej dotyczy szerokiego zakresu tematów, które mogą dotyczyć szeregu różnych obszarów tematycznych. W związku z tym łączna liczba wypowiedzi w poniższej tabeli może być większa niż rzeczywista łączna liczba.

OBSZARY TEMATYCZNE	Σ	TEMATY PORUSZANE PRZEZ UCZESTNIKÓW
1. SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	75	1.1. Propagowanie solidarności międzypokoleniowej i tworzenie przestrzeni dla dialogu międzypokoleniowego
		1.2. Zwalczanie dyskryminacji i propagowanie równości
2. DEMOKRACJA I SPRAWOWANIE RZĄDÓW	59	2.1. Rozszerzenie uczestnictwa sprzyjającego integracji w celu zapewnienia reprezentacji międzypokoleniowej
		2.2. Umieszczenie myślenia długoterminowego i międzypokoleniowego w centrum procesów kształtowania polityki
3. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ŚRODOWISKOWY I SPOŁECZNO-GOSPODARCZY	51	3.1. Przeciwdziałanie zmianie klimatu jako odpowiedzialność międzypokoleniowa
		3.2. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na przyszłość
		3.3. Poprawa warunków zatrudnienia ludzi młodych
		3.4. Zapewnienie wszystkim godnych warunków życia

4. SYSTEMY OPIEKI I EDUKACJI	37	4.1. Wzmocnienie systemów opieki dla wszystkich grup wiekowych
		4.2. Rozszerzenie sprawiedliwego dostępu do edukacji o wysokiej jakości

4. WYPOWIEDZI Z NAJWIĘKSZĄ LICZBĄ WYRAZÓW POPARCIA

Zastrzeżenie: fragmenty cytatów w tej sekcji wyróżniono **pogrubioną czcionką**, aby zapewnić czytelność i podkreślić ich znaczenie.

Maciej, 26 wyrazów poparcia

Tytuł: Plan działania UE na rzecz zwalczania ageizmu umożliwi młodszym i starszym osobom pełne wykorzystanie swojego potencjału

Obszar tematyczny: **SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE**

Aby stworzyć „Unię równości”, musimy **zwalczać dyskryminację ze względu na wiek i bariery strukturalne**, które uniemożliwiają osobom w każdym wieku korzystanie z równości przez całe życie. Zwalczanie **dyskryminujących narracji i praktyk**, takich jak ageizm, oraz przegląd polityki społeczno-gospodarczej w oparciu o solidarność międzypokoleniową i sprawiedliwość mają kluczowe znaczenie dla rozwiązania problemów związanych z podziałami i fragmentacją społeczeństwa i gospodarki. Europejska platforma AGE wzywa do uwzględnienia kwestii **równości bez względu na wiek we wszystkich europejskich politykach i inicjatywach** celem zapewnienia, aby potrzeby i aspiracje starzejącego się społeczeństwa zostały zaspokojone: <https://www.age-platform.eu/areas-of-work/age-equality/>. Chodzi o zapewnienie sprawiedliwości, inkluzywności i spójności przez całe życie i we wszystkich obszarach, takich jak edukacja, zatrudnienie, opieka zdrowotna i socjalna, odpowiedni dochód, uczestnictwo obywatelskie i polityczne itp. Starzenie się jest szansą, tym bardziej w czasach licznych kryzysów; możemy budować odporność i dobrobyt tylko w społeczeństwie, w którym ludzie w każdym wieku mogą się rozwijać i w którym wzajemnie celebруемy nasze różnice poprzez szacunek i solidarność. Aby zapewnić równość bez względu na wiek, potrzebujemy **planu działania UE na rzecz zwalczania ageizmu**. Plan ten powinien stanowić integralną część strategii UE na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej opartej na prawach człowieka, intersekcyjności, równości i solidarności w obrębie pokoleń i między nimi. Powinien on zapewnić spójność między zobowiązaniami UE i państw członkowskich w zakresie równych praw dla wszystkich grup wiekowych, przyczyniając się jednocześnie do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, konkurencyjności i spójności.

Nena, 10 wyrazów poparcia

Tytuł: Plan działania UE na rzecz zwalczania ageizmu wzmocni sprawiedliwość międzypokoleniową

Obszar tematyczny: **SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE**

Propagowanie **równości bez względu na wiek** ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia sprawiedliwości międzypokoleniowej. Ageizm jest jedyną formą dyskryminacji objętą traktatami UE, którą dotychczas pomijano w polityce Unii Europejskiej. Strategia na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej musi obejmować specjalny **plan działania na rzecz zwalczania ageizmu**, który stanowiłby mapę drogową służącą eliminacji nierówności na wszystkich etapach życia oraz propagowaniu równości osób młodych i starszych. Miałby na celu zastąpienie dyskryminujących narracji dotyczących wieku podejściem opartym na prawach człowieka, przyczyniając się do lepszego egzekwowania obowiązujących przepisów przeciwdziałających dyskryminacji, lepszemu gromadzeniu danych, zdezagregowanych według wieku i innych cech. Niniejszy plan działania będzie ściśle powiązany z istniejącymi unijnymi planami działania/strategiami na rzecz równości w odniesieniu do płci, niepełnosprawności, osób LGBTI+, Romów i rasy, zwiększając ambicje UE w zakresie interseksjonalności. Strategia ta będzie miała na celu **wyeliminowanie wszelkich praktyk dyskryminujących ze względu na wiek**, które negatywnie wpływają na godność ludzką i równe korzystanie z praw podstawowych w każdym wieku. Odbędzie się to dzięki łączeniu niezbędnych zasobów, aby osoby młode i starsze mogły realizować swój potencjał i mieć pełny i równy dostęp do społeczeństwa. Strategia ukierunkuje uwagę UE na fakt, że żyjemy dłużej, oraz potrzebę uczynienia społeczeństw sprawiedliwymi, inkluzywnymi i odpornymi na rzecz wszystkich pokoleń. Zwalczanie ageizmu jest nie tylko koniecznością z punktu widzenia praw człowieka – ma kluczowe znaczenie dla budowania odpornych, integracyjnych i sprawiedliwych społeczeństw.

Cristiny, 10 wyrazów poparcia

Tytuł: Harmonia między obecnymi i przyszłymi pokoleniami we wszystkich grupach wiekowych dzięki międzysektorowemu, długoterminowemu i partycypacyjnemu sprawowaniu rządów

Obszar tematyczny: **DEMOKRACJA I SPRAWOWANIE RZĄDÓW**

W Unii Europejskiej, gdzie pokolenia jednoczą się, aby budować prosperujące społeczeństwo, ludzie w każdym wieku żyją dziś w świecie, w którym panuje pokój, z dobrze **rozwijającym się środowiskiem naturalnym i systemami społeczno-gospodarczymi**, które umożliwiają im jak najlepsze życie – **mają dostęp do edukacji, żywności i mieszkań**, mogą korzystać z transportu publicznego i rowerów, aby dotrzeć do miejsc, do których się udają, mają dostęp do miejsc pracy, które zapewniają im **odpowiednie wynagrodzenie** pozwalające na godne życie. Po zakończeniu kariery zawodowej otrzymują emeryturę, która pozwala im żyć bez stresu finansowego. To samo będzie miało miejsce za 50 lat, kiedy młode osoby przejdą na emeryturę i przestaną pracować. To samo odnosi się do sytuacji 50 lat później, kiedy ich wnuki zajmą ich miejsce. Wszystko to wymaga uwzględnienia w procesach kształtowania polityki **długoterminowych i przekrojowych skutków polityki** dla obecnych i przyszłych pokoleń w każdym wieku. W tym celu UE musi wykorzystać narzędzia i metody takie jak **prognozowanie strategiczne i zintegrowane modele**, aby patrzeć w dłuższej perspektywie. Należy zbliżyć do siebie poszczególne obszary polityki, a także konsultować się z osobami niebędącymi ekspertami, zwłaszcza z osobami młodymi, które reprezentują przyszłe pokolenia, aby poznać ich potrzeby, obawy i pragnienia w odniesieniu do dzisiejszego świata i do świata przyszłości. Zaangażowanie to musi być znaczące i mieć rzeczywisty wpływ na politykę. Jako wzór do naśladowania i punkt wyjścia dla UE posłużyć mogą przykłady instytucji z całego świata działających na rzecz przyszłych pokoleń i sprawiedliwości międzypokoleniowej.

Lisa, 9 wyrazów poparcia

Tytuł: W celu zapewnienia sprawiedliwości międzypokoleniowej konieczna jest zmiana systemu gospodarczego

Obszar tematyczny: **ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ŚRODOWISKOWY I SPOŁECZNO-GOSPODARCZY**

Nie można myśleć o sprawiedliwości międzypokoleniowej bez zastanowienia się nad koncepcją i celem naszego systemu gospodarczego. Nasz system gospodarczy należy przekształcić w system zaprojektowany tak, aby zapewniać **dobrostan ludzi i planety**, zarówno teraz, jak i w przyszłości. Dzisiejszy paradygmat ekonomiczny sprzyja krótkowzrocznemu podejściu, przekonując nas, że gospodarka powinna skupiać się na krótkoterminowych wskaźnikach PKB i wzroście bogactwa materialnego. **Skoncentrowanie się na dobrostanie podczas kształtowania gospodarki i podejmowania decyzji** oznacza przyjęcie podejścia, które jest prawdziwie długoterminowe i zapobiegawcze. Sprawiedliwość międzypokoleniowa gwarantowałaby, że możliwości i zasoby dostępne dla przyszłych pokoleń nie zostaną ograniczone ani naruszone przez obecne decyzje gospodarcze. Powołanie komisarza UE ds. sprawiedliwości międzypokoleniowej było ważnym krokiem w tym kierunku, ale konieczne są dalsze działania, aby wyraźnie powiązać ten program z potrzebą zmiany systemów gospodarczych. Inspirację można czerpać z walijskiej ustawy o dobrostanie przyszłych pokoleń, w której sformułowano siedem nadrzędnych celów dotyczących dobrostanu i określono pięć sposobów działania służących osiągnięciu tych celów, a komisarz ds. przyszłych pokoleń pomaga w egzekwowaniu odpowiedzialności agencji rządowych za ich realizację. Należy zmienić nie tylko „co” w procesie kształtowania polityki, ale także „jak” – dzięki znaczącemu zaangażowaniu społeczeństwa na wszystkich etapach procesu kształtowania polityki. W przewodniku dotyczącym kształtowania polityki na rzecz gospodarki dobrobytu szczegółowo omówiono tę kwestię w oparciu o zasady przedstawione na poniższym obrazku:

Ilenia, 9 wyrazów poparcia

Tytuł: Plan działania UE na rzecz rozkwitu międzypokoleniowego i wewnątrzpokoleniowego

Obszar tematyczny: **SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE**

Aby zbudować prawdziwą „Unię równości” w Europie, musimy aktywnie **zwalczać ageizm** i likwidować bariery, które uniemożliwiają osobom w każdym wieku korzystanie z równych praw i szans. Ageizm utrudnia dostęp do pracy, opieki zdrowotnej, edukacji i aktywności obywatelskiej, zarówno osób młodym, jak i osobom w starszym wieku. Europejska platforma AGE inicjuje działania na rzecz włączenia kwestii równości bez względu na wiek do głównego nurtu wszystkich obszarów polityki UE (<https://www.age-platform.eu/areas-of-work/age-equality/>), zapewniając, aby potrzeby i aspiracje starzejącego się społeczeństwa zostały zaspokojone. W tym celu podstawą strategii UE na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej byłby **plan działania UE na rzecz zwalczania ageizmu**: opierając się na prawach człowieka, intersekcyjności, równości i solidarności w obrębie pokoleń i między pokoleniami, **uwzględniałby równość bez względu na wiek we wszystkich obszarach polityki**, zwalczałby negatywne stereotypy poprzez edukację i kampanie publiczne oraz wzmacniałby pozycję osób starszych jako aktywnie korzystających z posiadanych praw. Wspierałby on również programy międzypokoleniowe, zwiększał ochronę prawną i wspomagał badania mające na celu kształtowanie skutecznej polityki. Czerpiąc z wiedzy fachowej europejskiej platformy AGE oraz

sięgając po innowacyjne metody stosowane w ramach unijnych badań naukowych, takich jak projekt FutuRes (<https://futu-res.eu/>), UE może wykorzystać starzenie się społeczeństwa jako szansę na budowę odpornego, inkluzywnego społeczeństwa, w którym każda osoba, niezależnie od wieku, może się rozwijać.

5. ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

W następnym rozdziale przeanalizowano każdy z czterech obszarów tematycznych bardziej szczegółowo. W każdym obszarze tematycznym przeanalizowano oddzielnie poszczególne tematy poruszane przez uczestników, łącząc różne aspekty wypowiedzi. W celu zilustrowania tych tematów i zapewnienia bardziej szczegółowych informacji zamieszczono również powiązane wypowiedzi.

OBSZAR TEMATYCZNY 1: SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Ten obszar tematyczny koncentruje się na poprawie relacji międzypokoleniowych poprzez propagowanie dialogu i solidarności między pokoleniami oraz zwalczanie ageizmu i innych form dyskryminacji, na rzecz równości i spójności społecznej.

Temat poruszany przez uczestników 1.1: Propagowanie solidarności międzypokoleniowej i tworzenie przestrzeni dla dialogu międzypokoleniowego

ANALIZA tematu

Uczestnicy w swoich wypowiedziach wzywają do niwelowania podziałów międzypokoleniowych i zmniejszania polaryzacji, przy jednoczesnym propagowaniu konstruktywnej współpracy międzypokoleniowej i współtworzenia. Uczestnicy podkreślają znaczenie tworzenia środowisk i przestrzeni, takich jak centra kultury, wspólne mieszkania i projekty międzypokoleniowe, które ułatwiają dialog i interakcję między różnymi grupami wiekowymi. Takie inicjatywy, w tym projekty mentorskie i wspólne działania społeczności, mogą budować empatię i wzajemne zrozumienie, sprzyjać solidarności międzypokoleniowej oraz wspierać rozwój trwałych sieci współpracy i wsparcia.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Friederike, 4 wyrazy poparcia

W społeczeństwie, w którym panuje sprawiedliwość międzypokoleniowa, poszczególne pokolenia muszą ze sobą współpracować – nie tylko w celu sprostania dzisiejszym wyzwaniom, ale także w celu kształtowania zrównoważonej przyszłości. Aby to osiągnąć, potrzebujemy realnych możliwości prowadzenia dialogu międzypokoleniowego, które pozwolą osobom w każdym wieku spotykać się, wymieniać poglądy i lepiej zrozumieć wzajemne potrzeby.

Öndercan, 0 wyrazów poparcia

Inicjatywy społeczne, takie jak lokalne warsztaty partycypacyjne, międzypokoleniowe ośrodki kultury i wspólne planowanie przestrzeni miejskiej, stanowią platformy dla konstruktywnej wymiany poglądów. Przestrzenie te umożliwiają obywatelom dzielenie się doświadczeniami i kształtowanie polityki odzwierciedlającej zróżnicowane potrzeby poszczególnych pokoleń. Sprawiedliwości nie można jednak osiągnąć jedynie przez zbliżanie pokoleń – należy również zająć się nierównościami regionalnymi i strukturalnymi.

Temat poruszany przez uczestników 1.2: Zwalczanie dyskryminacji i propagowanie równości

ANALIZA tematu

Obywatele często apelują o środki mające na celu zwalczanie dyskryminacji i propagowanie równości. Uczestnicy podkreślają potrzebę zwalczania wszelkich form dyskryminacji, ze szczególnym uwzględnieniem ageizmu, aby zapewnić wszystkim równe prawa i szanse. Podkreślają również znaczenie nagłaśniania pozytywnych narracji i zwalczania stereotypów, aktywnie przeciwstawiając się negatywnym wizerunkom zarówno młodszych, jak i starszych osób w mediach i dyskursie publicznym. Wysiłki te postrzega się jako niezbędne do zwiększania spójności społecznej, wzajemnego szacunku i sprawiedliwości międzypokoleniowej.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Nena, 10 wyrazów poparcia

Propagowanie równości bez względu na wiek ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia sprawiedliwości międzypokoleniowej. Ageizm jest jedyną formą dyskryminacji objętą traktatami UE, którą dotychczas pomijano w polityce Unii Europejskiej. Strategia na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej musi obejmować specjalny plan działania na rzecz zwalczania ageizmu, który stanowiłby mapę drogową służącą eliminacji nierówności na wszystkich etapach życia oraz propagowaniu równości osób młodych i starszych.

Sarah, 5 wyrazów poparcia

Unia oparta na równości musi wspierać swoich obywateli przez całe ich życie i w każdym wieku. Dyskryminacja ze względu na wiek i ageizm stwarzają jednak znaczne bariery, które

uniemożliwiają osobom starszym pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym, pogłębiając trudności gospodarcze i prowadząc do ubóstwa. Zwalczając te dyskryminujące praktyki i propagując solidarność międzypokoleniową, możemy wspierać integracyjne i sprawiedliwe społeczeństwo, a także bardziej zrównoważony wzrost oraz konkurencyjną i spajającą gospodarkę.

OBSZAR TEMATYCZNY 2: DEMOKRACJA I SPRAWOWANIE RZĄDÓW

Ten obszar tematyczny koncentruje się na zwiększeniu uczestnictwa i reprezentacji wszystkich pokoleń w naszych systemach demokratycznych, a także na zastąpieniu myślenia krótkoterminowego długoterminowym, międzypokoleniowym procesem decyzyjnym we wszystkich obszarach polityki.

Temat poruszany przez uczestników 2.1: Rozszerzenie uczestnictwa sprzyjającego integracji w celu zapewnienia reprezentacji międzypokoleniowej

ANALIZA tematu

Jeśli chodzi o propagowanie sprawiedliwości międzypokoleniowej, uczestnicy na Portalu Aktywności Obywatelskiej podkreślają znaczenie rozszerzenia demokratycznego uczestnictwa i reprezentacji, aby umożliwić wszystkim grupom wiekowym udział w debatach politycznych. Sugestie dotyczące osiągnięcia tego celu obejmują utworzenie rad młodzieżowych, rad doradczych złożonych z seniorów i forów międzypokoleniowych, a także usunięcie barier utrudniających uczestnictwo w drodze obniżenia wieku uprawniającego do głosowania, nagłaśnianie działań informacyjnych skierowanych do społeczności zmarginalizowanych oraz zapewnienie dostępnych i inkluzywnych przestrzeni partycypacyjnych. Uczestnicy podkreślają również potrzebę wzmocnienia pozycji tych platform partycypacyjnych, tak aby wypowiedzi miały rzeczywisty wpływ na proces decyzyjny, a wszystkie głosy były faktycznie wysłuchane i brane pod uwagę.

Przykładowe WYPOWIEDZI

William, 7 wyrazów poparcia

Należy wspierać ciągły dialog międzypokoleniowy za pośrednictwem specjalnych przestrzeni demokratycznych. Powołanie zgromadzeń obywatelskich na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim (w oparciu o francuską konwencję obywatelską na rzecz klimatu) umożliwiłoby ludziom w każdym wieku i ze wszystkich środowisk wspólne dyskusje na temat pilnych kwestii społecznych, takich jak transformacja ekologiczna, mieszkalnictwo i włączenie cyfrowe. Zgromadzenia te muszą mieć rzeczywisty wpływ na proces podejmowania decyzji publicznych, przyczyniając się do budowania silniejszego poczucia wspólnoty poprzez wzajemne zrozumienie i wspólną odpowiedzialność.

Panayiota, 0 wyrazów poparcia

Aby wesprzeć inicjatywę Komisji Europejskiej dotyczącą sprawiedliwości międzypokoleniowej i zrównoważonego rozwoju demokratycznego, proponuję utworzenie Europejskiego Międzypokoleniowego Forum Obywatelskiego jako stałego mechanizmu partycypacyjnego i doradczego w ramach sprawowania rządów w UE. Jego celem będzie zapewnienie, aby długoterminowe interesy wszystkich pokoleń – w tym tych, które jeszcze się nie urodziły – były systematycznie uwzględniane w kształtowaniu polityki. Forum to miałyby zgromadzić osoby młode, starszych dorosłych, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ekspertów w celu przedstawienia w sposób uporządkowany opinii na potrzeby opracowania strategii i wniosków ustawodawczych UE. Przyczyniłoby się do opracowania i monitorowania wskaźnika sprawiedliwości międzypokoleniowej, pomagając UE w ocenie długoterminowych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych jej polityki. Forum pełniłoby również rolę centrum wiedzy i dobrych praktyk, wspierając władze lokalne i regionalne w stosowaniu podejścia międzypokoleniowego i dzieląc się innowacyjnymi modelami z różnych państw członkowskich. Mechanizm ten zwiększyłby spójność polityki między krótkoterminowymi cyklami politycznymi a długoterminowymi potrzebami społecznymi, wzmocniłby legitymację demokratyczną dzięki inkluzywnej reprezentacji i służyłby do propagowania solidarności międzypokoleniowej. Utworzenie takiego forum ugruntowałoby sprawiedliwość międzypokoleniową jako podstawową wartość europejską i pomogłoby zagwarantować, że dzisiejsze decyzje nie zagrożą możliwościom przyszłych pokoleń.

Temat poruszany przez uczestników 2.2: Umieszczenie myślenia długoterminowego i międzypokoleniowego w centrum procesów kształtowania polityki

ANALIZA tematu

Jeśli chodzi o przewyższenie tendencji do myślenia krótkoterminowego na szczeblu instytucjonalnym, uczestnicy Portalu Aktywności Obywatelskiej podkreślają, że ważne jest, aby uwzględnić perspektywy długoterminowe i ukierunkowane na przyszłość we wszystkich obszarach polityki. Obejmuje to ocenę międzypokoleniowego wpływu decyzji oraz uwzględnienie zrównoważonego rozwoju, sprawiedliwości i odpowiedzialności we wszystkich procesach sprawowania rządów. Uczestnicy zalecają również instytucjonalizację prognozowania i rozliczalności wobec przyszłych pokoleń, na przykład w drodze wzmocnienia roli komisarza ds. sprawiedliwości międzypokoleniowej oraz utworzenie budżetu, który wyraźnie uwzględni interesy przyszłych pokoleń, aby zapewnić spójną ochronę potrzeb młodszych i przyszłych pokoleń we wszystkich obszarach polityki.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Christiny, 9 wyrazów poparcia

Wymaga to uwzględnienia w procesach kształtowania polityki długoterminowych i przekrojowych skutków polityki dla obecnych i przyszłych pokoleń w każdym wieku. W tym celu UE musi wykorzystać narzędzia i metody takie jak prognozowanie strategiczne i zintegrowane modele, aby patrzeć w dłuższej perspektywie.

Кирило, 0 wyrazów poparcia

Unia Europejska musi umieścić sprawiedliwość międzypokoleniową w centrum swojego procesu kształtowania polityki. Zbyt często decyzje polityczne służą krótkoterminowym interesom, pomijając długoterminowe konsekwencje, z którymi będą musiały się zmierzyć obecne i przyszłe pokolenia. Od zmiany klimatu i długu publicznego po regulację kwestii cyfrowych i zmiany demograficzne, obciążenia dla młodszych Europejczyków rosną. Potrzebujemy strategii politycznych, które priorytetowo traktują zrównoważony rozwój, sprawiedliwość i włączenie społeczne. W przypadku wszystkich ważnych przepisów UE należy wprowadzić ocenę skutków przyszłych, zapewniając uwzględnienie praw osób, które jeszcze się nie urodziły. Realizacja polityki klimatycznej musi przyspieszyć przy większym zaangażowaniu młodzieży, a wydatki publiczne powinny odzwierciedlać długoterminową odpowiedzialność, a nie krótkoterminowe korzyści.

OBSZAR TEMATYCZNY 3: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ŚRODOWISKOWY I SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

Ten obszar tematyczny jest poświęcony zmianie klimatu jako głównemu wyzwaniu dla zapewnienia sprawiedliwej pod względem międzypokoleniowym przyszłości oraz analizie sposobów wspierania przyszłościowego podejścia do gospodarki. Wypowiedzi dotyczą również zrównoważonego charakteru zatrudnienia ludzi młodych i podkreślają, że ważne jest, aby zapewnić wszystkim godne warunki życia.

Temat poruszany przez uczestników 3.1: Przeciwdziałanie zmianie klimatu jako odpowiedzialność międzypokoleniowa

ANALIZA tematu

Uczestnicy podzielają pogląd, że zmiana klimatu stanowi poważne zagrożenie dla sprawiedliwości międzypokoleniowej, ponieważ jej skutki mogą w nieproporcjonalny sposób dotknąć młodsze i przyszłe pokolenia. W wypowiedziach podkreślono, że podjęcie pilnych i skutecznych działań w celu przeciwdziałania zmianie klimatu stanowi podstawowy obowiązek międzypokoleniowy, obejmujący takie środki jak dekarbonizacja gospodarki i inwestycje w transport przyjazny dla klimatu. Uczestnicy podkreślają również

potrzebę przyjęcia międzysektorowego, integracyjnego i partycypacyjnego podejścia angażującego wszystkie grupy wiekowe, zapewniającego zrównoważoną transformację na wszystkich szczeblach i wspierającego wspólne poczucie odpowiedzialności.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Revo Prosperidad Sostenible, 4 wyrazy poparcia

Komisarz ds. sprawiedliwości międzypokoleniowej musi zadbać o to, aby przyszłe pokolenia mogły cieszyć się klimatem, który przyniesie jak najmniej szkód, a w tym celu konieczne jest zapewnienie, aby polityka komisarzy odpowiedzialnych za poszczególne sektory, która może mieć wpływ na dekarbonizację przez działanie lub zaniechanie, nie utrudniała ani nie opóźniała procesu dekarbonizacji gospodarki UE. Komisarz ds. sprawiedliwości międzypokoleniowej będzie monitorował działania Komisji Europejskiej i będzie musiał przedstawić propozycje usprawnień lub ostrzegać, jeżeli działania te są sprzeczne z celami dekarbonizacji i ogólnie zrównoważonego rozwoju.

Valeriia, 2 wyrazy poparcia

Jednym z obszarów, w którym należy pilnie zająć się sprawiedliwością międzypokoleniową, jest polityka klimatyczna. Zmiana klimatu jest najbardziej dobitnym przykładem tego, w jaki sposób decyzje krótkoterminowe mogą mieć katastrofalne konsekwencje w długim okresie. Osoby młode – te, które najdłużej będą żyć z tymi konsekwencjami – są jednak często wykluczane z kształtowania polityki mającej na celu poradzenie sobie z nimi. Potrzebujemy wyraźnej zmiany w strategii klimatycznej UE: długoterminowe skutki muszą mieć pierwszeństwo przed doraźnymi korzyściami politycznymi lub gospodarczymi”.

Temat poruszany przez uczestników 3.2: Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na przyszłość

ANALIZA tematu

Oprócz przeciwdziałania zmianie klimatu uczestnicy apelują o wspieranie inwestycji ukierunkowanych na przyszłość jako środka służącego zapewnieniu sprawiedliwości międzypokoleniowej. Opowiadają się oni za poszukiwaniem alternatywnych modeli gospodarczych, które sprzyjają długoterminowemu myśleniu, zapewniając równowagę między zrównoważonym rozwojem ekologicznym, sprawiedliwością społeczną i odpornością gospodarczą, zamiast skupiać się wyłącznie na PKB. Uczestnicy podkreślają znaczenie zaangażowania wszystkich pokoleń w kształtowanie tych przemian gospodarczych, wspierania wspólnej odpowiedzialności i zapewnienia trwałej spójności społecznej.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Katy, 4 wyrazy poparcia

Aby zapewnić prawdziwą sprawiedliwość międzypokoleniową, musimy wyjść poza modele gospodarcze, które opierają się na nieskończonym wzroście gospodarczym. Podejście postwzrostowe dla Europy zakłada, że dobrobyt nie może opierać się na nadmiernym wykorzystaniu zasobów, niszczeniu środowiska naturalnego, pogłębianiu nierówności i niedocenianiu nieodpłatnej pracy opiekuńczej, które to zjawiska zagrażają dobrostanowi przyszłych pokoleń. Prawdziwa sprawiedliwość międzypokoleniowa oznacza życie z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety i sprawiedliwy podział zasobów w czasie. Wymaga to zmiany głównego celu polityki z wzrostu PKB na dobrostan i opiekę. Inwestycje publiczne muszą priorytetowo traktować odporność społeczną i ekologiczną – pracę opiekuńczą, edukację, przystosowanie się do zmiany klimatu – a nie wzrost sam w sobie.

Silvia, 1 wyraz poparcia

Gospodarka dobrobytu oferuje model transformacyjny, który ma zapewnić, że przyszłe pokolenia nie będą obciążone konsekwencjami dzisiejszych decyzji. Niezrównoważony wzrost gospodarczy często prowadzi do długoterminowych kosztów społecznych, zdrowotnych i środowiskowych, zagrażając dobrostanowi obecnych i przyszłych pokoleń oraz zrównoważonemu rozwojowi naszej planety. Gospodarka dobrobytu nie traktuje PKB jako jedyne go wyznacznika postępu, uwzględniając takie wskaźniki, jak zdrowie psychiczne i fizyczne, zrównoważenie środowiskowe oraz sprawiedliwość społeczną. Uwzględnienie gospodarki dobrobytu w procesie decyzyjnym UE pomoże lepiej sprostać obecnym wyzwaniom, a jednocześnie chronić potrzeby i prawa przyszłych pokoleń.

Temat poruszany przez uczestników 3.3: Poprawa warunków zatrudnienia ludzi młodych

ANALIZA tematu

Uczestnicy na Portalu Aktywności Obywatelskiej uważają, że równe możliwości gospodarcze mają zasadnicze znaczenie dla sprawiedliwości międzypokoleniowej. W związku z tym opowiadają się za poprawą warunków zatrudnienia ludzi młodych, ułatwieniem przejścia od kształcenia i szkolenia do rynku pracy oraz za wzmocnieniem powiązań między kształceniem, szkoleniem i przemysłem. Wzywają również do stosowania sprawiedliwych i sprzyjających włączeniu społecznemu praktyk rekrutacyjnych oraz do usuwania barier w zatrudnieniu, zapewniając wszystkim młodym osobom równy dostęp do możliwości.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Daniela, 5 wyrazów poparcia

Poszerzanie dostępu do edukacji musi iść w parze z programami mentorskimi łączącymi uczniów i studentów z doświadczonymi specjalistami oraz możliwościami uczenia się przez

całe życie dla starszych dorosłych. Inwestycje powinny zapewniać wczesne i trwałe wsparcie dla młodzieży znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, a jednocześnie doceniać wkład osób starszych w kształtowanie bardziej sprawiedliwego i integracyjnego społeczeństwa. Wspierając współpracę i wspólne możliwości, UE może rozwijać prawdziwą mobilność społeczną i zapewnić dobrobyt zapewniający korzyści wszystkim pokoleniom.

Mirela, 2 wyrazy poparcia

Jednym z elementów obecnej i przyszłej sytuacji pokoleniowej powinno być zapewnienie osobom młodym sprawiedliwego dostępu do środowiska zawodowego po studiach, szkoleniach itp. Dlaczego młodym, dobrze wykształconym dorosłym trudno jest zaistnieć w życiu zawodowym? Jak to możliwe, że droga do niezależnej pracy zawodowej pozostaje długo zablokowana, pomimo dobrego wykształcenia i wielu płatnych lub bezpłatnych staży, wolontariatów, dyplomów magisterskich? Dlaczego wiele uniwersytetów nie współpracuje z różnymi branżami? Dlaczego praktykanci konkurują z absolwentami o miejsca pracy i jaki poziom wykształcenia jest „naprawdę odpowiedni”?

Temat poruszany przez uczestników 3.4: Zapewnienie wszystkim godnych warunków życia

ANALIZA tematu

Uczestnicy na Portalu Aktywności Obywatelskiej uważają, że zapewnienie wszystkim pokoleniom odpowiedniego poziomu życia ma zasadnicze znaczenie dla sprawiedliwości międzypokoleniowej. W związku z tym podkreślają znaczenie zagwarantowania dostępu do przystępnych cenowo mieszkań o wysokiej jakości, poprawy podstawowych usług i rozwiązania problemu nierówności społecznych.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Duarte, 0 wyrazów poparcia

Sprawiedliwość międzypokoleniowa w Europie jest coraz bardziej zagrożona. Osoby młode borykają się z rosnącymi kosztami utrzymania, nieprzystępnymi cenowo mieszkaniami i rosnącą niepewnością finansową. Jednak studenci stanowią szczególną grupę w tym krajobrazie, charakteryzującą się specyficzną wrażliwością związaną bezpośrednio z ich możliwościami dostępu do edukacji i jej ukończenia. Ubóstwo energetyczne, złe warunki mieszkaniowe i niewystarczające systemy wsparcia dla studentów pogarszają nie tylko warunki życia studentów, ale także ograniczają ich prawo do nauki i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. (...) Sprawiedliwe podejście europejskie wymaga znacznych inwestycji publicznych w dostępne szkolnictwo wyższe, przystępne cenowo i zrównoważone mieszkania studenckie, odpowiednie stypendia i usługi wsparcia, które chronią studentów przed ubóstwem. Polityka w zakresie mieszkalnictwa, transformacji klimatycznej i ochrony socjalnej musi odzwierciedlać realia, których doświadczają zarówno osoby młode, jak i studenci. Sprawiedliwość międzypokoleniowa musi gwarantować, że dzisiejsza młodzież – a zwłaszcza dzisiejsi studenci – nie będzie ponosić nieproporcjonalnych obciążeń.

Diana, 0 wyrazów poparcia

Mówi się o sprawiedliwości, wspólnym myśleniu, integracji itp. Młodzież ma już wiele wspólnych mianowników z osobami starszymi. Jednym z nich jest ubóstwo. Emeryci, którzy ledwo wiążą koniec z końcem, pobierając emeryturę po przepracowaniu całego życia, i osoby młode pracujące w pełnym wymiarze godzin (najlepiej robiąc to, co studiowali), ale otrzymujący niewystarczające wynagrodzenie, aby móc się usamodzielnąć lub oszczędzać na przyszłość. Łączy ich również samotność i sieci społecznościowe: Osoby młode mają miliony znajomych w internecie, całodobowy kontakt online, ale odczuwają samotność i alienację, ponieważ porównują się do osób, które prezentują się w sieci i wydają się mieć idealne życie. Z drugiej strony osoby starsze są odcięte od świata, który ich odseparował. Nie posiadają one umiejętności cyfrowych, a wszystko, do czego były przyzwyczajone w życiu codziennym, zmieniło się bez uwzględnienia ich potrzeb. Niektóre z tych osób nie są nawet w stanie wypłacić emerytury z banku, jeśli muszą to zrobić w bankomacie. Ze względu na tempo życia, mnogość zadań i czas spędzany w sieci, niektórzy nie mają czasu, a inni nie mają nikogo, kto poświęciłby im chwilę, aby porozmawiać lub po prostu sprawdzić, czy wszystko u nich w porządku. Co więcej, odczuwają niepewność i brak nadziei. W przypadku części z nich powodem jest brak perspektyw na przyszłość, co utrudnia im posiadanie mieszkania, dzieci itp. Natomiast inni wiedzą, że zbliżają się do końca swojego życia i że prawdopodobnie, wbrew temu, co sobie wyobrażali i czego pragnęli, umrą samotnie lub bez opieki ze strony społeczeństwa, które nie ma czasu ani środków, aby się nimi zająć.

OBSZAR TEMATYCZNY 4: SYSTEMY OPIEKI I EDUKACJI

Ten obszar tematyczny koncentruje się na znaczeniu świadczenia usług publicznych, takich jak opieka i edukacja, w celu zapewnienia sprawiedliwości międzypokoleniowej. Autorzy wypowiedzi podkreślają potrzebę zapewnienia zintegrowanych systemów opieki i wsparcia, a także równego dostępu do edukacji o wysokiej jakości.

Temat poruszany przez uczestników 4.1: Wzmocnienie systemów opieki dla wszystkich grup wiekowych

ANALIZA tematu

Uczestnicy apelują o znaczne inwestycje w dostępną infrastrukturę opieki dla wszystkich grup wiekowych, obejmującą opiekę zdrowotną, wsparcie społeczne i rozwiązania oparte na społeczności. Podkreślają oni, że opiekę należy uznać za wspólną odpowiedzialność społeczną, wspieraną przez usługi publiczne, profesjonalnych opiekunów formalnych i uznanie opieki nad członkami rodziny. Autorzy wypowiedzi podkreślają również znaczenie propagowania wzajemnego wsparcia poprzez inicjatywy takie jak rozwiązania w zakresie wspólnego mieszkalnictwa. Ponadto uczestnicy popierają europejską gwarancję opieki oraz lepszą transgraniczną koordynację systemów opieki zdrowotnej i zabezpieczenia społecznego w celu sprostania współczesnym wyzwaniom.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Marta, 2 wyrazy poparcia

Spółeczeństwo starzeje się coraz bardziej, a my nie jesteśmy na to przygotowani. (...) Dziś osoby starsze, których stan zdrowia się pogarsza, wycofują się z życia społecznego i pozostają w domu lub, gdy ich stan się jeszcze bardziej pogorszy, trafiają do domu opieki. (...) Uważam, że współmieszkanie stanowi doskonałe rozwiązanie tego problemu. Jest to rodzaj wspólnego zamieszkania polegający na tym, że starsze osoby mieszkają razem w ramach społeczności. Korzyści? Przystępny koszt (dzielony między wszystkich mieszkańców), przestrzeń zaprojektowana z myślą o potrzebach osób starszych, dostępne usługi wsparcia (opieka zdrowotna, przygotowywanie posiłków, transport), niezależność, przeciwdziałanie samotności i, co nie mniej ważne, wzajemne wsparcie i interakcje społeczne. (...) Należy rozwinąć współmieszkanie, przy wsparciu finansowym ze strony UE, państw członkowskich lub samorządów lokalnych.

Christos, 1 wyraz poparcia

Brakuje infrastruktury, w ramach której postrzegano by podatność na zagrożenia jako coś, za co odpowiada społeczeństwo, a nie jako indywidualne nieszczęście. Musimy zbudować zintegrowane systemy, w których wspierane mieszkalnictwo, usługi w zakresie zdrowia psychicznego, elastyczna opieka i kontakty ze społecznością nie będą stanowiły fragmentarycznych ofert, ale prawa zapewniane w sposób skoordynowany. Bez tego sprawiedliwość międzypokoleniowa jest jedynie pustą retoryką. Od planowania zatrudnienia po opracowywanie usług – musimy myśleć w perspektywie całego życia. Oznacza to wspieranie osób świadczących opiekę poprzez zapewnienie im stabilnych stanowisk pracy i szkoleń oraz dbanie o to, aby systemy odpowiadały zmieniającym się z czasem potrzebom.

Temat poruszany przez uczestników 4.2: Rozszerzenie sprawiedliwego dostępu do edukacji o wysokiej jakości

ANALIZA tematu

Uczestnicy apelują o rozszerzenie sprawiedliwego dostępu do edukacji o wysokiej jakości, uznając ją za podstawę równych szans, sprawiedliwości międzypokoleniowej i spójności społecznej. Podkreślają, jak ważne jest usuwanie barier i zwiększanie inwestycji publicznych w edukację na wszystkich etapach życia, w tym w edukację nieformalną poza szkołą, aby zapewnić sprawiedliwe środowisko edukacyjne dla wszystkich. Uczestnicy opowiadają się za modernizacją edukacji w celu zaspokojenia przyszłych potrzeb, takich jak włączenie sztucznej inteligencji, oraz zachęcanie do uczenia się przez całe życie i uczenia się międzypokoleniowego, umożliwiając osobom w każdym wieku rozwijanie swojego potencjału i wnoszenie znaczącego wkładu w społeczeństwo przez całe życie.

Przykładowe WYPOWIEDZI

Florinda, 2 wyrazy poparcia

Szkoły publiczne są miejscem, gdzie przyszłe pokolenia mogą się kształcić, nabywać umiejętności i wartości, ale konieczna jest głęboka refleksja nad metodami nauczania. Dzisiaj, bardziej niż kiedykolwiek, konieczne jest odnowienie i unowocześnienie podejścia pedagogicznego, tak aby odpowiadało ono potrzebom szybko zmieniającego się świata, w którym nacisk kładzie się na zrównoważony rozwój, włączenie społeczne i równość. Ponadto w procesie edukacyjnym należy uwzględniać głos osób młodych. Ich zdanie, doświadczenia i perspektywy odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu systemu szkolnictwa, który nie tylko przekazuje wiedzę, ale także naprawdę przygotowuje do życia i wyzwań przyszłości. Edukacja publiczna nie może być jedynie zagwarantowanym prawem, ale musi stać się realną szansą dla każdego człowieka, dzięki której każdy młody człowiek będzie mógł wyrazić swój potencjał i aktywnie przyczynić się do rozwoju społeczeństwa. W tym celu niezbędne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez instytucje, nauczycieli i społeczeństwo obywatelskie w celu ponownego przemyślenia edukacji, tak aby stała się ona czymś, co realnie przyczynia się do zmian i rozwoju dla wszystkich.

Esther, 2 wyrazy poparcia

Dobra edukacja dla osób młodych dzisiaj to inwestycja w lepszą, bardziej sprawiedliwą i odporną przyszłość na kolejne 25 lat i dłużej. Edukacja zapewnia osobom młodym umiejętności i wiedzę potrzebne do osiągnięcia sukcesu w życiu. Dlatego edukacja ma kluczowe znaczenie dla ich przyszłości; stanowi fundament dobrze przygotowanego i kompetentnego pokolenia, zdolnego sprostać wyzwaniom przyszłości. Jeśli wszystkie osoby młode w Europie będą miały równy dostęp do edukacji o wysokiej jakości, przyczyni się to również do osiągnięcia większej sprawiedliwości międzypokoleniowej. Oznacza to, że wszystkie pokolenia będą traktowane sprawiedliwie, a każdy, niezależnie od środowiska społecznego lub ekonomicznego, z którego pochodzi, otrzyma wsparcie niezbędne do rozwoju. Dzięki sprawiedliwemu systemowi edukacji możemy stworzyć innowacyjne, bardziej sprawiedliwe i zrównoważone społeczeństwo, w którym szanuje się i wspiera wszystkie pokolenia, zmniejsza się nierówności społeczne i promuje równe szanse.

---

6. WNIOSKI

Debata na temat *sprawiedliwości międzypokoleniowej* na Portalu Aktywności Obywatelskiej stanowiła istotny krok w kształtowaniu unijnej strategii na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej. Jak wykazano w sprawozdaniu, internetowy proces partycypacyjny, prowadzony od lutego 2025 r. do listopada 2025 r., dostarczył **bogatych i różnorodnych informacji o poglądach obywateli** na temat budowania sprawiedliwej i zrównoważonej przyszłości dla wszystkich pokoleń.

Na Portalu Aktywności Obywatelskiej uczestnicy dyskutowali na różne tematy związane z sprawiedliwością międzypokoleniową. W ramach obszaru tematycznego **SPOJNOŚĆ SPOŁECZNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE** wezwali do większej solidarności międzypokoleniowej, kładąc nacisk na wzajemne zrozumienie, zwalczanie ageizmu oraz tworzenie możliwości dialogu i współpracy międzypokoleniowej. W obszarze tematycznym **DEMOKRACJA I SPRAWOWANIE RZĄDÓW** uczestnicy podkreślili potrzebę zwiększenia uczestnictwa sprzyjającego integracji i włączenia długoterminowego myślenia do kształtowania polityki, proponując środki mające na celu zapewnienie, aby obecne decyzje uwzględniały interesy przyszłych pokoleń. Obszar tematyczny **ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ŚRODOWISKOWY I SPOŁECZNO-GOSPODARCZY** ujawnił silne zapotrzebowanie obywateli na pilne działania w dziedzinie klimatu w celu ochrony młodszych i przyszłych pokoleń, a także przejście na długoterminowe modele gospodarcze, w których priorytetem jest

dobrostan, a nie krótkoterminowy wzrost. Często podkreślano również kwestię równych szans zatrudnienia dla osób młodych. Obszar tematyczny **SYSTEMY OPIEKI I EDUKACJI** uwypuklił znaczenie powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych przez całe życie. Uczestnicy opowiedzieli się za wzmocnieniem systemów opieki, większym uznaniem rodzin i społeczności jako sieci wsparcia oraz reformami edukacyjnymi promującymi uczenie się przez całe życie i dostosowanymi do zmieniających się potrzeb społeczeństwa.

Ogólnie rzecz biorąc, w konsultacjach podkreślono pilną potrzebę stworzenia **bardziej sprawiedliwej, zrównoważonej i spójnej Europy, która wspiera wszystkie pokolenia** w stawianiu czoła kluczowym wyzwaniom związanym ze sprawiedliwością międzypokoleniową: **myśleniem krótkoterminowym, wykluczeniem i nierównością** oraz **niewystarczającą solidarnością międzypokoleniową**. Uczestnicy konsekwentnie łączyli konkretne obszary polityki z szerszymi celami społecznymi, podkreślając, że aby zapewnić sprawiedliwą i zrównoważoną przyszłość obecnym i przyszłym pokoleniom, należy wspólnie dążyć do spójności społecznej, zrównoważonego rozwoju środowiskowego i społeczno-gospodarczego, inkluzywnego i długoterminowego sprawowania rządów oraz świadczenia wysokiej jakości usług publicznych.